

УДК 2-234=161.2

UKRAINIAN TEMPORAL VECTOR OF THE FIRST PSALM OF DAVID
УКРАЇНСЬКИЙ ТЕМПОРАЛЬНИЙ ВЕКТОР ПЕРШОГО ПСАЛМУ ДАВИДА**Mitina L.S. / Мітіна Л.С.***PhD in Philology, assoc. prof. / к.філол.н., доц.**ORCID: 0000-0003-0060-419X**Kharkiv State Academy of Culture, Kharkiv, Bursatski Uzviz, 4, 61057**Харківська державна академія культури,**Харків, Бурсацький узвіз, 4, 61057*

Анотація. У роботі розглядається український темпоральний вектор початку Книги Псалмів у вигляді упорядкованого текстуального конструкту з перекладів та переспівів першого віршу першого псалму Давида. Показано, що прозаїчні переклади акцентують увагу на значенні духовного Слова, забезпечуючи структурну, лексично-синтаксичну і ідейно-сміслову відповідність до першоджерела. При цьому поетичні переклади мають наголос на образотвірчій відповідності біблійному першотексту та підкреслюють ліричну пісенність псалму.

Ключові слова: Книга Псалмів, перший псалом Давида, український вектор.

Abstract. In this paper we describe the Ukrainian temporal vector of the beginning of the Book of Psalms in the form of an ordered textual construct from the translations and chants of the first verse of the first psalm of David. It is assumed that prose translations emphasize the meaning of the spiritual Word, providing structural, lexical-syntactic and ideological-semantic correspondence to the original source. At the same time, poetic translations emphasize the visual correspondence to the biblical original text and emphasize the lyrical singing of the psalm.

Key words: Book of Psalms, Psalm 1 of David, Ukrainian vector.

Вступ.

Книга Псалмів, також Псалтир – одна з книг Старого Заповіту, текст якої був у числі найдавніших перекладів на слов'янську мову за часів святих Кирила й Methodia та перекладається й нині. Різноманітні аспекти українських перекладів та переспівів досліджували архімандрит Амфілохій (Сергієвський), В. Срезневський, С. Северянов, Й. Вайс, Ж. Лепіс'є, О. Горбач та ін. Спробуємо звести різноманіття українських варіацій початку Псалтиря в єдиний темпоральний вектор у вигляді упорядкованого текстуального конструкту.

Основний текст.

Перший псалом Давида є ліричним вступом до всього Псалтиря і складається з шести віршів-речень. Ми обмежимося тільки першим віршем і упорядкуємо масив українських перекладів за роком створення. Окремо додамо топосові маркери за місцем першодруку відповідного тексту. Якщо рік створення не співпадає з роком першого накладу, то останній рік буде подано у дужках.

1517, Римська Імперія. Франциск Скорина (1490–1551), білоруський першодрукар, просвітник, перекладач і митець-графік: "Блаженъ мужъ иже нейде на советъ нечестивых, и на путь грешныхъ не ста, и на седалищи губитель не сяде".

1680, Росія. Симеон Полоцький (1629–1680), видатний діяч східнослов'янської культури, богослов, письменник, поет і драматург:

"Блаженъ муж, иже во злых совѣтъ не вхождаше, ниже на пути грѣшныхъ человекъ стояше, ниже на сѣдалищехъ восхоте сѣдѣти техъ, иже не желаютъ блага разумѣти".

1845, Росія (1860). Тарас Шевченко (1814–1861), видатний український поет, письменник та художник, національний герой і символ України: *"Блаженний муж на лукаву не вступає раду, і не стане на путь злого, і з лютим не сяде"*.

1859, Росія. Михайло Максимович (1804–1873), український вчений-енциклопедист, фольклорист, історик, філолог, етнограф, ботанік та поет: *"Блажен муж той, що не ввійде в раду нечестивих, і не стане на дорозі грѣшних, неправдивих, і не сяде у бесіді людей ізрадливих"*.

1865, Росія. Пилип Морачевський (1806–1879) – український просвітитель, педагог, письменник та книгознавець, автор першого повного перекладу Псалтиря українською літературною мовою: *"Блаженъ той чоловікъ, хто не ходить на раду нечестивихъ, и на дорозі грѣшнихъ не становитця, и на лавці душогубців не сѣдає"*.

1868, Австро-Угорщина (1871). Пантелеймон Куліш (1819–1897), український письменник, поет, фольклорист, етнограф, мовознавець, перекладач, критик та видавець: *"Блаженний, хто туди не ходить, де раду радять нечестиві; хто стежку грѣшників минає, серед злоріких не сѣдає"*.

1899, Австро-Угорщина. Олексій Слюсарчук (1838–1912), український католицький священик і громадський діяч: *"Щастливъ той человекъ, котрий неколи не йшовъ за радою безбожныхъ, щастливый, хто на дорогу беззаконного життя непоправныхъ грѣшниковъ не ступивъ, и на одной лаве зъ губителями не засевъ, котри своимъ житемъ пагубну ширять заразу"*.

1903, Австро-Угорщина. Іван Пулюй (1845–1918), український фізик та електротехнік, винахідник, організатор науки, публіцист, перекладач, громадський діяч, ректор Німецької вищої технічної школи в Празі: *"Блаженний чоловік, що не ходить на раду безбожних і не ступає слідом за грѣшниками, ані засѣдає на зборах злоріків"*.

1905, Австро-Угорщина (1906). Іван Франко (1856–1916), видатний український письменник, поет, вчений, публіцист, громадський діяч, один з найвизначніших духовних провідників України: *"Блаженний муж, що йде на суд неправих і там за правду голос свій підносить, що безтурботно в сонмищах лукавих заціплії сумління їм термосить"*.

1939, Польща. Іван Огієнко (митрополит Іларіон, 1882–1972), відомий український церковний та громадський діяч, мовознавець, історик церкви та педагог: *"Блажен муж, що за радою несправедливих не ходить, і не стоїть на дорозі грѣшних, і не сидить на сидінні злоріків"*.

1963, Італія. Іван Хоменко (1892–1981), український католицький священик: *"Блажен чоловік, що за порадою безбожників не ходить і на путь грѣшників не ступає, і на засіданні блюзнірів не сѣдає"*.

1966, Італія. Михайло Кравчук (1890–1972), церковний діяч УГКЦ, священик і перекладач: *"Блаженний муж, що не йде на раду нечестивих, ані на грѣшників дорогу не ступає, ні теж на зборищі погубників не засѣдав"*.

1989, СРСР. Ліна Костенко (1936), українська письменниця і поетеса, лауреатка Шевченківської премії (1987), Премії Антоновичів (1989), Премії Петrarки (1994) та ін.:

"Блажен той муж, воістину блажен, котрий не був ні блазнем, ні вужем. Котрий вовік ні в празники, ні в будні не піде на збіговиська облудні.

І не схибнеться на дорогу зради, і у лукавих не спита поради.

І не змінє совість на харчі, – душа його у Бога на плечі".

1991, Канада. Григорій Деркач (1914–1989), пастор, директор Evangel Bible Translators and Ministries в Канаді: *"Блажен муж, що не ходить за порадою нечестивих і не ступає на путь грішників, і не сідає на засіданні злоріків".*

2002, Україна (2013). Олександр Гижа (1936), український історик, письменник, перекладач і священик: *"Блаженний муж, котрий не ходить на раду нечестивих, і не стоїть на шляху грішних, і не сидить на зібранні спокусників".*

2003, США. Молитовник Святої Української Автокефальної Православної Церкви у США: *"Блажен муж, що не ходить на раду безбожних, і на путь грішників не стає, і на зборищі душолюбів не сидить".*

2004, Україна. Філарет (Михайло Денисенко, 1929), Патріарх Київський і всієї Руси-України, Герой України: *"Блажен муж, що не йде на раду нечестивих, і на путь грішників не стає, і на зборищі губителів не сидить".*

2007, Україна (2011). Рафаїл Турконяк (1949), архімандрит Греко-Католицької Церкви, доктор богослов'я і доктор літургії, лауреат Шевченківської премії (2007): *"Блаженний чоловік, який не взяв участі в раді безбожних, не став на дорогу грішних і не сів на престолі з губителями".*

2014, США. Переклад нового світу, зроблений перекладацьким комітетом Свідків Єгови: *"Щаслива людина, яка не ходить згідно з порадами неправедних, не стоїть на дорозі грішників і не сидить серед насмішників".*

Висновки.

Різноманіття наведених українських перекладів має наступні особливості:

- усі переклади мають певні відхилення від древньоєврейського оригіналу, зумовлені історичними і суспільно-політичними факторами, естетичними уподобаннями автора та іншими чинниками, а деякі з перекладів виконувалися з грецької, арамейської, старослов'янської та російської мов;
- прозаїчні переклади виконані переважно діячами церкви та акцентують увагу на значенні духовного Слова, забезпечуючи структурну, лексично-синтаксичну і ідейно-сміслову відповідність до першоджерела;
- поетичні переклади виконані діячами культури, мають наголос на образотворчій відповідності біблійному першотексту та підкреслюють ліричну пісенність псалму.

Особливо відзначимо переспів Тараса Шевченка, який першим надав співучості біблійному тексту, поєднавши українську народну пісню та псалом. Також виділимо переспів Ліни Костенко, виконаний у формі окремої поезії з циклу "Альтернатива барикад", що є своєрідною літературно-художньою інтерпретацією та творчим переосмисленням Святого Письма.

Погляд на наведене угрупування (в ідеалі – усіх існуючих перекладів) як на єдиний конструкт, грані якого – окремі переклади, дозволяє зменшити загальне відхилення від оригіналу, поєднати виразність Слова з його ліричністю і пісенністю та побачити справжній український перший псалом Давида, особливо актуальний в соціокультурному просторі сучасної України.

Стаття відправлена 28.01.2022р.

Мітіна Л.С.